

Justis- og politidepartementet
Postboks 8005 Oslo Dep
0030 OSLO

Oslo, 26.11.2010
Vår ref: Thor Martin Bjerke/ 10-15501

Deres ref:

Høring - forslag til ny vaktvirksomhetsforskrift

HSH organiserer 14 500 virksomheter innenfor bredden av handel og privat tjenesteytende sektor i Norge. Mange av våre medlemsbedrifter driver innenfor detaljhandel, museer, restaurant og hotell. De nye forskriftene vil derfor berøre mange av våre medlemmer.

Vi viser for øvrig til vårt høringssvar i forbindelse med høring om endring i lov om vaktvirksomhet i 2009.

HSH registrerer at det i høringsnotatet til ny vaktvirksomhetsforskrift er trukket frem departementets mange møter med bransjeaktører, interesseorganisasjoner og andre for å diskutere praktiske, viktige problemstillinger. Vi kan ikke se at vi i særlig stor grad har blitt hørt etter vårt innspill til vaktvirksomhetsloven. Vi synes også at det i høringen fremmes, som fakta, momenter vi ikke kan se at departementet har dokumenterte fakta om.

Bakgrunn for endringene

Selv om det fra tid til annet fremkommer i pressen forhold der vektere har opptrådt uklokt eller på en måte som ikke står i forhold til sakens omfang, synes det som om det er forsvinnende få problematiske saker i forhold til det antall vektere og de oppgaver de utfører. I høringen kan det synes som om disse få tilfellene skal danne grunnlag for all type regulering og opplæring av vektere. Vi gjør oppmerksom på at mange av de oppgaver en vokter utfører i dag, er serviceoppgaver som av økonomiske og praktiske grunner er "outsourcet" til et vaktsselskap på lik linje med kantine og renholdstjenester. Ikke fordi oppgavene er av en slik art at "risikoen for ordensmessige problemer og bruk av makt" er til stede.

Opplæring

HSH mener at krav til opplæring i større grad bør gjenspeile de oppgaver vekteren skal utføre og at basisopplæringen ikke nødvendigvis skal dekke alle de oppgaver en vokter

skal kunne komme bort i. Vår kjennskap til vekteryrket tilsier at yrket ofte er en mellomstasjon mellom skole og annet utdanningsløp, eller et deltidsarbeid i forbindelse med utdanning. En lang utdanning vil derfor påføre selskapene kostnader som i liten grad blir inntjent i slike tilfeller. Eksempel på oppgaver der tyngre vekterutdanning ikke synes å være nødvendig er resepsjonstjeneste, stasjonær-/portvakt, mobilvektene og lignende.

Derimot vil det kreve mer utvidet opplæring der vekteroppgavene har et stort preg av å være ordensvakt i tillegg til serviceoppgaver, som i kjøpesenter og såkalt områdevektene i by. Disse oppgavene inkluderer oppgaver i hele spekteret der både trygghet, konfliktdepping, veiledning, førstehjelp, bistand ved ran/tyveri og overfall vil være en del av de daglige oppgavene. Det vil her også stilles større krav til kjennskap om lovverket på flere områder. Spesielt kan nevnes bistand ved butikktveri og lignende som krever mer kunnskap og erfaring til både å avdekke og pågripe enn i andre oppgaver der vekterens oppgave ofte er å varsle, observere, sikre og avvete til politiet kommer.

HSH besitter ikke tilstrekkelig oversikt til å gi en klar anbefaling av hvilke områder som bør inngå i slik opplæring, men det kan virke som om det opplæringsløpet det legges opp til som grunnopplæring er mer enn det man normalt vil ha nytte av. Vi frykter også at dette vil føre til en kraftig økning i prisene på tjenestene og derved gjøre tjenestene mindre attraktive for kjøperen. Dette kan resultere i færre vektere og et noe mer utrygt samfunn.

Egenvakthold

I høringsnotatet side 11 heter det at "grunnen til at man denne gang vedtok å gjennomføre lovendringen var at tendensen til å benytte egenvakthold for å unngå lovens krav synes økende". HSH kan heller ikke her se at påstanden er underbygget. I stedet søker man å gi inntrykk av at brukere av egenvakthold gjør dette for å unndra seg lovverket. De fleste argumentene for å ha egenvakthold er som oftest enten hensynet til økonomiske forhold eller at man gjennom egenvakthold får en mer stabil arbeidstokk med bedre kjennskap til virksomheten. Vakthold i denne kategorien kan være "vakt" i mindre museer eller virksomheter der en vakt har en forebyggende effekt og behovet for bransjekunnskap er stort. Vi har også sett at for mange av våre medlemmer er tilgjengeligheten til et lokalt vaktsselskap et problem.

Departementet understreker at formålet med loven bl.a. er å ivareta publikums rettsikkerhet. Det fremgår videre at "økonomisk situasjon" ikke kan hensynas. Igjen legges det til grunn at de som utøver egenvakthold ikke ivaretar rettsikkerheten til de man kommer i kontakt med. HSH er ikke kjent med at det foreligger noen oversikt over forhold der det foreligger klage på personell som utøver egenvakthold blant våre medlemsbedrifter eller at dette har vært et tema i media.

Det er derimot forunderlig at man likevel uttaler at typetilfellene som listes opp av Idrettsforbundet er eksempler på oppgaver som typisk faller utenfor begrepet "vaktjeneste". HSH kan ikke se forskjell på oppgavene "holde oppsyn med parkeringsplass og utstyr plassert utenfor arena" i forbindelse med idrettsarrangement og det å holde oppsyn med en privat parkeringsplass. Enda mer kritisk kan man være til utsagnet at disse vaktene også skal forhindre "at publikum skulle ta seg inn på felt avstengt for publikum, for eksempel der idretten utøves", skal "sjekker billetter" eller

kontrollere "om publikum medbringer ikke-tillatte gjenstander som alkohol". Alle disse tilfellene har et vår oppfatning en høyere "risiko for ordensmessige problemer og bruk av makt" enn de fleste av de oppgavene vaktene hos våre medlemmer blir utsatt for.

Det kan også stille spørsmål ved utsagnet " Departementet viser også til at vaktordninger som utføres på dugnad i andelseide båtforeninger må anses å ha en slik privat karakter at de faller utenfor lovens virkeområde i henhold til den foreslåtte avgrensningen. Vaktordninger i kommersielle marinaer vil derimot ikke omfattes av dette unntaket." Dette strider i så fall mot lovens intensjon som fastslår at loven skal ivareta publikums rettsikkerhet og sikre god kvalitet på tjenesten. Man må anta at vakthold på en marina uansett eierforhold er å forhindre og avdekke kriminelle forhold, ikke ivareta servicehensyn. Dette er situasjoner der det er stor sannsynlighet for konflikter med høy "temperatur" enn ved vanlig vektertjeneste og har i mange tilfeller mer grad av borgervern enn vakt, siden de som passer på området er personlig involvert på en annen måte enn ved egenvakthold i næring.

HSH mener derfor at forskriftens krav om etablering av vaktvirksomhet for å utøve egenvakthold må revurderes og/eller utdypes nærmere. Det synes urimelig at samme type oppgaver i privat regi godtas, mens det for næringsdrivende ikke er tillatt. Vi støtter generelt departementets intensjon om bedre kvalitet og kunnskap, men kan ikke se at egenvakthold i næring skal underlegges de samme regler som for virksomheter som har dette som sin primære inntektskilde. Vi foreslår derfor at egenvakthold kan utføres i egen regi som i dag, men at det stilles krav til en enklere utdanning i forhold til det som skal utføres. Slik opplæring kan med fordel gjennomføres hos godkjente kurssentre. Krav til vandelsattest og identifikasjon kan følge forskriftene som foreslått.

Konsekvenser for private

Lovens utvidede område (egenvakthold) og krav til vekterutdanning vil få negative økonomiske konsekvenser for alle kjøpere av slike tjenester siden timekostnadene pr. vekter vil øke som en konsekvens av mer investering i opplæring. Som tidligere nevnt vil dette sannsynligvis føre til redusert bruk av vektere i flere virksomheter. Mange av de virksomhetene som i dag bruker varierende grad av egenvakthold vil enten få økte kostnader ved kjøp av tjenestene fra vaktelskap eller måttet gå til oppsigelser på grunn av den nye loven.

Varehandelen taper i dag over 2 milliarder kroner pr år på butikkyveri og betaler mer enn 1,3 milliarder kroner i sikkerhetstiltak (utstyr og vektere). En kan se for seg at mange vil vegre seg for å øke innsatsen mot denne type kriminalitet dersom kostnadene øker slik vi kan forvente når loven trer i kraft.

Behovet for vektere endrer seg i løpet av året og mange deltidsansatte benyttes om sommeren og julen som avløsere i forbindelse med ferie eller på grunn av økt handel. Flere av de private mindre museene utover i landet har bare åpent i turistsesongen. Disse vil også få en økning i sine kostnader som for mange vil medføre at lønnsomheten blir borte.

Vi ber derfor departementet igjen vurdere punktene over og gå i en nærmere dialog med HSH for å få en smidigere løsning på problemene uten at intensjonen i loven forringes.

Vennlig hilsen
HSH

Harald Jachwitz Andersen
Direktør

Thor Martin Bjerke
Sikkerhetsrådgiver